



**INNHold:**

- [Skadedyr i frøeng](#)
- [Soppsprøyting](#)
- [Falskt såbed](#)
- [Siste frist for såing av noen arter](#)
- [Blomster og bier og hvitkløver](#)
- [Ugrasssprøyting i gjenlegget](#)
- [Sprøyting mot kveke i rødkløver og rødsvingel](#)
- [Husk sprøytevask](#)
- [Vekstregulering i timotei framover](#)
- [Vekstregulering i rødkløverfrøeng](#)

## Skadedyr i frøeng

### Hvitaksmidd

Angrep av hvitaksmidd finner man normalt sett i engkvein, engrapp, engsvingel, rødsvingel og sauesvingel. Faren for angrep øker med alderen av frøenga. 1. års eng er det sjelden nødvendig å behandle. På bildet vises hvitaks i kvein (foto: John Ingar Øverland). Riktig tid for sprøyting har normalt vært rundt 17. mai, men tidspunktet er ikke avgjørende. Ta det gjerne med i dersom du skal ut å sprøyte i enga frem mot 17. mai. I eldre engkvein kan det være aktuelt med mer enn ei sprøyting. Pyretroid blandes med stråforkortingsmiddel ved første gangs sprøyting, ved eventuelt ved begynnende strekning. Pyretroid kan også blandes inn ved eventuell seinere stråforkorting i begynnelsen av juni.



[Hvitaksmidd i Plantevernleksikonet](#)

### Andre insekter

I eldre eng kan insekter i tillegg til hvitaksmidd gjøre så stor skade at bekjemping er nødvendig. Først og fremst er det timoteiflua og grastege vi har sett noe skader av, men også sikader i strandrør og bladminérflue i engsvingel.

Skader av timoteiflua viser seg etter skyting som døde striper i akset hvor larven til timoteiflua har gnaget (bildet til venstre). Når skade viser seg er det for sent å gjennomføre en bekjemping, den må gjøres når flua legger egg og fram til før larvene har gått inn bladslira til akset. Eggene legges nederst på et av de to øvre bladene i siste halvdel av mai. Ofte ser skaden verre ut enn hva den faktisk er, en kan regne med at et skadd aks taper 50 % av avlingen. Sjøl med bare 2-3 skadde aks

pr m<sup>2</sup> blir skaden svært synlig uten at den er av særlig betydning. Bekjemping er bare i områder hvor en erfaringsmessig har store angrep. Bekjemping som for hvitaksmidd



Tegeskadene i frøeng gjøres i hovedsak av de små nymfene (bildet over til høyre), de kan være vanskelig å oppdage i enga, en må gjerne bruke noe tid på hvert sted for å se tegegnymfene. Det er observert en del nymfer i år. Om behov, bekjemp med et pyretroid.

Skade av bladminérflue kan komme også i første års eng dersom en har år med store angrep. Ofte ser vi det i korn hvor en får næringsstikk som viser seg som nålestikk i bladene. Ser en slike angrep bør en også sjekke i frøengene.

### **Kløversnutebille**

For de som tidligere har opplevd angrep av kløversnutebille i hvit- eller rødkløver, er det viktig å vurdere faren nå, før blomstring starter. I motsetning til flere tidligere år har vi ikke hatt samme varme i mai og vi kan derfor forvente mindre og utsatt angrep, hvis det kommer noe angrep. I dyrkingsveiledningen heter det følgende:

«Når dagtemperaturen flere dager på rad kommer opp i ca 20°C, flyr de inn i frøenga og gnager tett i tett med små hull i bladene (næringsgnag eller hullgnag, som ikke må forveksles med snegleknag som er mer uregelmessig og der det ofte blir igjen rester av bladets overflatehinne. Deretter legger snutebillene egg i blomsterknoppene. Eggene klekker til larver som gnager på frøanlegga, seinere frøene, inni belgene i hvert blomsterhode.»



Les mer om kløversnutebiller på s 8-9 i dyrkingsveiledningen: [Frøavl av kvitkløver \(nibio.no\)](https://nibio.no/forbruker/produkt/forplantning/forplantning-av-kvitkløver)

Foto: Plantevern 2022, FKA

## Soppsprøyting

Regnvær over flere dager der det er konstant fuktig bladmasse over flere timer/døgn er gode forhold for bladfleksjukdommer. Alle sjukdommer har imidlertid noen dagers latenstid.

Anbefalingen blir derfor: I gammel eng av engsvingel og timotei, er det aktuelt med soppsprøyting. Det kan hindre soppsjukdommene å utvikle seg. Proline er aktuelt soppmiddel. I førsteårseng er vi mer usikre. Følg derfor med på utviklingen.

Soppsprøyting er aktuelt fram til blomstring, dvs minst 10 dager etter skyting.

## Falskt såbed

For de som skal så gjenlegg med falskt såbed er det nå aktuelt å sprøyte med glyfosat. Falskt såbed brukes for arter som vokser lite og seint. Slik forholdene ser ut så langt vil det mange steder være fine forhold for såing etter sprøyting, da vi har hatt lite nedbør som slemmer såbedet.

Unngå sprøyting mot varslet kraftig regn, eller vent til jorda får fordelt regnet etter nedbør, for å være sikker på å unngå eventuell skade av glyfosat på kulturen. Når det sås etter falskt såbed kan tørr jord begrense spiringen. Følg derfor nøye med vatningsbehovet. Uten nedbør vil spiringsvatning og oppfølgende vatning være helt avgjørende for å sikre så god spiring og vekst som mulig.



## Siste frist for såing av noen arter

Sauesvingel 15. juni, rødsvingel og engrapp 20. juni, bladfaks 15. juli og strandrør 1.juli. Siste frist betyr ikke at det er like greit som å så tidligere, store planter om høsten er avgjørende for avling i 1. års enga.

## Blomster og bier og hvitkløver

Vi minner om fordelene med å ha plassert ut bikuber i tide til god pollinering. Ei bikube er nok til 2-3 dekar. Tilgang til fritt vann innen 300 m er det viktigste. Biene flyr lett på avstander inntil 1 km, så plassering er altså mer avhengig av hvor det er vann enn å spre kubene for flyveavstander. Les mer om bier og hvitkløver i [dyrkingsveiledningen](#).

## Ugrassprøyting i gjenlegget

Når er gjenlegget stort nok til å tåle ugrasmidler?

### Grasgjenlegg

Zypar er nå godkjent brukt i gjenlegg til grasfrøeng i **alle arter**. Må ikke bruke i havre. Tilleggsetikett er lagt ut på Mattilsynets nettside: <https://www.mattilsynet.no/plantevernmidler/minoruse.asp>. Zypar består av to aktivstoffer, florasulam og halauksifen (Arylex). Florasulam er effektiv mot balderbrå (ikke resistent) uansett størrelse og den har god effekt også ved lav temperatur. Meget god også mot vassarve (ikke resistent), klengemaure, korsblomstra ugras og svartsøtvier. God effekt mot blant annet då og hønsegras.

Les flere detaljer om ugrassprøyting i gjenlegget i Frønytt nr 8, som du finner hos [Norsk Frøavlerlag \(froavlerlaget.no\)](#)

## Sprøyting mot kveke i rødkløver og rødsvingel

Det er nå tid for å bekjempe kveke i rødkløver og rødsvingel. Sprøyting bør gjøres sent, dvs på kvekas 4-5 bladstadium. Aktuell midler er Agil/Zetrola (150 ml/daa) eller Focus Ultra (400-500 ml/daa). Midlene har også effekt mot timotei og andre grasarter.

**Husk sprøytevask før sprøyting med Agil/Zetrola eller Focus Ultra!**

### Husk sprøytevask

Ved bruk av grasgrasmidlene, spesielt Agil og Focus Ultra minner vi nok en gang om viktigheten av god sprøytevask ved bruk av disse midlene, se etikettene. Slurv med dette kan få katastrofale følger i påfølgende kulturer som sprøyta brukes i.

Det samme gjelder før en bruker Moddus/Trimaxx, der vi ha sett store skader i timoteifrøeng på grunn av manglende vasking. Da var det benyttet CDQ/Express Gold før vekstreguleringa. I rødkløver har vi tidligere sett tilsvarende hvor Moddus vasket ut rester fra tankveggene og det ble stor skade i kløveren. Jeg skal sende over bilder, kanskje har jeg noe fra rødkløveren også.



### Vekstregulering i grasfrøeng

Vurder behovet for vekstregulering og tilpass dosen. Er det mye tørkestress skal man ikke vekstregulere, og det kan være katastrofalt for avlingene i frøeng. Husk også at Hussar Plus kan være en tøff behandling for grasfrøenga, så ta hensyn til dette ved valg av dose og tidspunkt for vekstregulering. Helst bør det gå 10-14 dager mellom bruk av Hussar Plus og vekstregulering. I de fleste tilfeller mener vi at bruk av CCC er mer skånsomt enn Moddus-preparatene, der disse kan benyttes.

### Vekstregulering i timotei framover

Minner om at det i timotei kun er Moddus (M og Start)/Moddevo som kan benyttes ved vekstregulering framover nå. Trimaxx og Optimus har kun behandling fram til to leddknuter (BBCH 32) på sin etikett.

### Vekstregulering i rødkløverfrøeng

Rødkløverfrøeng bør vekstreguleres, kun Moddus M er godkjent i rødkløverfrøeng. Dosen er 100 ml/daa. Bladgjødsling med bor og vekstregulering med Moddus M skal ikke utføres som tankblanding. I forsøk har dette redusert effekten av midlene. Tidspunkt er mellom strekning av stenglene og knoppdanning. Vekstregulering har gitt en klar meravling, i forsøkene har meravlingen ofte ligget mellom 15 og 25 %. Enga må ikke være tørkestresset ved vekstregulering.

### Frønytt og frøartikler - les dem på [www.froavlerlaget.no](http://www.froavlerlaget.no)

Gikk du glipp av sist nummer av Frønytt, eller ønsker du å finne andre nyttige dokumenter som omtaler forsøksresultater, spesielle arbeidsoperasjoner eller annet rundt frødyrking – klikk deg inn Frøavlerlagets hjemmeside. Her samler vi nyttige dokumenter.

Ønsker du å sjekke dyrkingsveiledningen for den arten/ de artene du dyrker finner du den hos NIBIO, ved å klikke [her](#)

Silja Valand	Norsk Landbruksrådgiving Viken	900 89 399
John Ingar Øverland	Norsk Landbruksrådgiving Viken	958 80 143
Trond Gunnarstorp	Norsk Landbruksrådgiving Øst	481 63 082
Astrid Gissingen	Norsk Landbruksrådgiving Agder	917 63 115
Harald Solberg	Norsk Landbruksrådgiving Innlandet	957 69 860